

היבטים משפטיים בעבודות בנייה – תקציר מצגת הרצאה

(לא להפצה, מחולק למשתתפים בהרצאה בלבד)

מאת : עו"ד רוני שדה

LL.B

M.A

B.A

סא"ל (מיל')

ממונה בטיחות בעבודה

בוגר השתלמות ענפית בבניה לממוני בטיחות

בוגר השתלמות לניהול מערכות בנייה

בוגר השתלמות לניהול מערכות מים

טכנאי מכונות ומיזוג אוויר

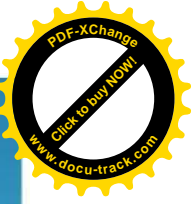
בוגר השתלמות אחראי רעלים

תקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בנייה) התשנ"ח-1988

דרישות החוק הכלליות ותחולתן - סעיף 191 לפקודת הבטיחות בעבודה-"כאילו המקום שבו בוצעו הפעולות האמורות הוא מפעל וכאילו כל מי שנטל עליו את ביצוען הוא תופסו של המפעל".

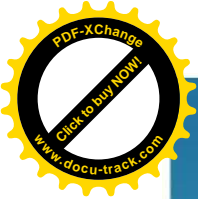
הגורמים הנושאים באחריות לבטיחות הביצוע של עבודות הבנייה

המתכננים מתוקף חוק המהנדסים והאדריכלים, תשי"ח-1958.

ספקי ציוד וחומרים מתוקף תקנות, תקן ישראלי וחוק האחריות למוצרים פגומים, התש"מ-1980

מבצע בנייה - "קבלן ראשי או מזמין המבצע את העבודה כולה או חלקה באמצעות עובדים שלו או באמצעות קבלנים העובדים עבורו" ולמעט אם המזמין הטיל את העבודה על יותר מקבלן ראשי אחד ולמעט אם אחד הקבלנים הראשיים קיבל אחריות כוללת על אתר הבנייה.

תקנות התכנון והבניה (פיקוח עליון על הבניה), תשנ"ב-1992

חובת קיום פיקוח עליון-

- א. למורשה להיתר
  - ב. למתכנן שלד הבניין
  - ג. למומחה לדבר בתחום שהוא תכנן
- משך הפיקוח העליון-
מתחילת ביצוע עבודות הבנייה ועד השלמתן והוצאת תעודת גמר.

פירוט הפיקוח העליון-

- א. בקרה
- ב. הדרכה ומתן הנחיות
- ג. מעקב אחר בדיקותמעבדה מאושרת
- ד. אישור גמר חלקי או מלא של עבודות הבניה לצורך חיבור לתשתיות ולצורך הוצאת תעודת גמר

המשולש הנצחי בעבודות בנייה

שלושת ה"ממים" -

מה העבודה? (האם העבודה הינה עבודת בנייה כדין?)

מי הקבלן? (האם הקבלן המבצע הינו קבלן רשום כדין?)

מי מנהל העבודה? (האם מונה מנהל עבודה כדין?)

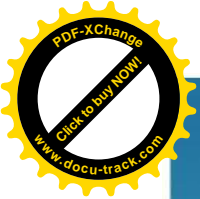

חשיבות הגדרת סוג העבודה

שלושת ה"ממים" -

מה העבודה? (האם העבודה הינה עבודת בנייה כדין?)

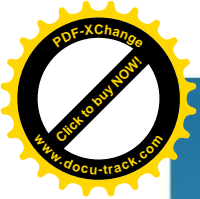

מהי עבודת בניה?

(מתוך פרק ההגדרות בפקודת הבטיחות בעבודה)

"בניה"-

1. עבודות הכנה והנחת יסודות לבנין, הקמת בנין, הריסתו, שינוי מבנהו, תיקונו או קיומו, לרבות חידושם של מילוי המשקים או של הקישוט וניקוי חיצוני של המבנה ולמעט בניה הנדסית.
2. עבודות להתקנת מערכות למים, לביוב, לחשמל, להסקה או לתקשורת ועבודות כיוצא באלה, ובלבד שמבצעים אותן אגב הקמת בנין או אגב הקמתו של מבנה שהקמתו הוגדרה כבניה הנדסית.

מהי עבודת בניה הנדסית?

(מתוך פרק ההגדרות בפקודת הבטיחות בעבודה)

"בניה הנדסית"-

1. בניה של קו או שלוחה של מסילת ברזל.
2. בניית מספן, מבדוק, נמל, נתיב שיט פנימי, מנהרה, גשר, מכון מים, מאגר, קו צינורות, מוביל מים, ביוב או מכון ביוב, הריסתם, שינוי מבנם ותיקונם, לרבות חידושם של מילוי המשקים וצבע.
3. כל בניה אחרת שנקבעה.

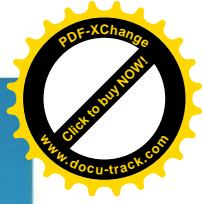
מהי עבודת בניה הנדסית?

(מתוך צו הבטיחות בעבודה (עבודות בניה הנדסית), תשכ"ב-1961))

"עבודת בניה הנדסית" -

המונח עבודת בניה הנדסית יכלול:

- 1. דרך, מגרש חניה או מסלול תעופה.**
- 2. סכר או קיר מגן**
- 3. קיר תומך שגבהו 150 ס"מ או יותר מעל פני הקרקע.**
- 4. מיתקן אצירה או אגירה לחומר כלשהוא שקיבולו הוא 75 מטרים מעוקבים או יותר.**
- 5. תעלה, להוציא תעלה המיועדת להשקאה שעמקה אינו עולה על 120 ס"מ.**
- 6. בור שעמקו עולה על 180 ס"מ, בור שופכין, בור רקב או בור מחלחל.**

מזמין, מבצע בניה, קבלן ראשי וקבלן משנה-

מי מהם חייב במינוי מנהל עבודה

"מזמין" - בעל הנכס או מי שבעל הנכס ייפה את כוחו להתקשר עם קבלנים לביצוע עבודת בניה או בניה הנדסית, כולה או חלקה.

"מבצע בניה" - קבלן ראשי או מזמין, המבצע את העבודה כולה או חלקה באמצעות עובדים שלו או באמצעות קבלנים העובדים עבורו.

"קבלן ראשי" - מי שמתקשר בהסכם חוזי עם מזמין לבצע עבודת בניה או בניה הנדסית.

"קבלן משנה" - מי שהתקשר בהסכם חוזי עם קבלן ראשי לבצע עבודת בניה או בניה הנדסית.

מערכת היחסים בין מזמין, מבצע בניה, קבלן ראשי וקבלני משנה

(כאמור בתקנה 6 לתקנות הבטיחות (עבודות בניה)

(א) הטיל מזמין את ביצוע הבניה על קבלן ראשי, יראוהו כמבצע הבניה לענין תקנות אלה והחובות המוטלות בתקנות אלה על מבצע הבניה מוטלות עליו.

(ב) מעסיק קבלן ראשי בביצוע פעולות בניה קבלני משנה, יראו את הקבלן הראשי כמבצע הבניה.

(ג) הטיל המזמין את ביצוע פעולות הבניה על יותר מקבלן ראשי אחד, יראו את המזמין כמבצע הבניה לעניין תקנות אלה והחובות המוטלות על מבצע הבניה מוטלות עליו.

(ד) הוראת תקנת משנה (ג) לא תחול אם קיבל אחד הקבלנים הראשיים על עצמו את האחריות הכוללת לביצוע הוראות תקנות אלה, אישר זאת בכתב ושלח הודעה על המינוי למפקח עבודה אזורי.

חשיבות הגדרת סוג העבודה

שלושת ה"ממים" -

מי מנהל העבודה? (האם מונה מנהל עבודה כדין?)

חשיבותו ואחריותו של מנהל העבודה בביצוע עבודות בניה

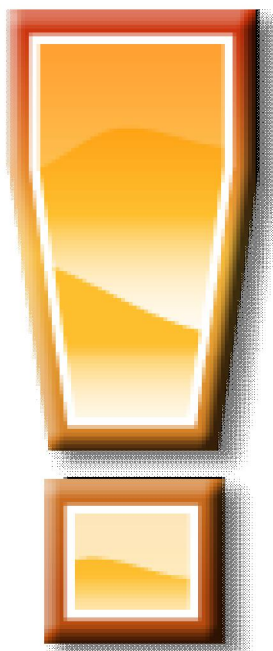
חובת הודעה על תאונה או מקרה מסוכן או מחלת מקצוע

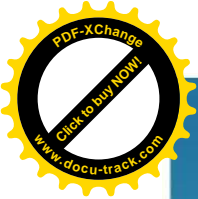
הדרכה, מתן הוראות והנחייה לעובדים

אחריות לבטיחותם של העובדים והמבקרים באר

אחריות לביצוע מקצועי של עבודות שונות

ניהול פנקס כללי

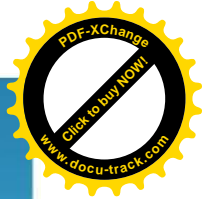
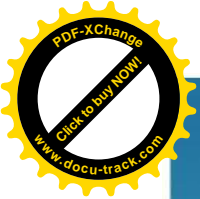

האחריות לבטיחות העובדים מתוקף תקנה 5 לתקנות הבטיחות בעבודות בניה

המשמעות-

האחריות לבטיחות בעבודה באתר הבנייה
מוטלת במפורש על "מנהל העבודה".

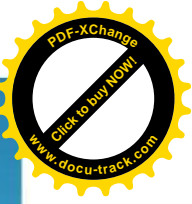

תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים), תשנ"ט-1999

מסירת מידע בדבר סיכונים-מחזיק במקום העבודה ימסור לעובד מידע עדכני בדבר הסיכונים במקום, ובפרט בדבר הסיכונים הקיימים בתחנת העבודה שבה מועסק העובד, וכן ימסור לו הוראות עדכניות לשימוש, להפעלה ולתחזוקה בטוחים של ציוד, של חומר ושל תהליכי עבודה במקום.

הדרכת עובדים- מחזיק במקום העבודה יקיים הדרכה בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם, באמצעות בעל מקצוע מתאים ויוודא שכל עובד הבין את הסיכונים והוא בקיא דיו בנושאי ההדרכה, בהתאם לסיכונים שלהם הוא חשוף. מחזיק במקום העבודה יחזור ויקיים הדרכה כאמור, בהתאם לצרכי העובדים ולפחות אחת לשנה.

תמצית מידע בכתב- מחזיק במקום העבודה ימסור לעובד במקום העבודה, לכל המאוחר ביום תחילת העבודה, תמצית בכתב של מידע בדבר סיכונים בעבודה שבה הוא מועסק, או הקיימים במקום העבודה או בכל מקום אחר שבו עלול הוא להיחשף להם עקב ביצוע תפקידו.

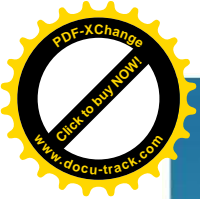

חשיבות הגדרת סוג העבודה

שלושת ה"ממים" -

מי הקבלן? (האם הקבלן המבצע הינו קבלן רשום כדין?)

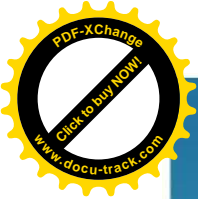

מהי עבודת הנדסה בנאית?

(מתוך חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, תשכ"ט-1969)

"עבודת הנדסה בנאית" -

בניה, לרבות בנית פנים, סלילת כבישים, הקמת גשרים, ביוב, ניקוז, בניית נמלים ובניית מפעלי מים. השר רשאי לקבוע בתקנות, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, ענפים נוספים של עבודות הנדסה בנאיות לענין חוק זה.

מהם ענפי עבודות ההנדסה הבנאיות?

(מתוך תקנות רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות (קביעת ענפים וחלוקת ענפים לענפי משנה), תשנ"ג-1993)

ענף ראשי 100- בניה-

ענפי משנה-

- 110- עפר חישוב ופיצוץ
- 111- פיתוח חצרות (שבילים, מדרכות, גידור ומקומות חניה)
- 120- כלונסאות וקידוחים
- 121- כלונס בסלע (מיקרופייל)
- 130- בטונים, בניית שלדים
- 131- שיפוצים
- 132- עבודות אבן וחיפוי חוץ
- 133- דריכת בטון באתר
- 134- איטום מבנים
- 135- הרחבת מבנים
- 140- בניה טרומית
- 150- קונסטרוקציות פלדה
- 160- חשמלאות
- 170- מיתקני מיזוג אוויר
- 171- מיתקני הסקה וחימום
- 172- מיתקני קירור
- 180- מעליות ומדרגות נעות
- 190- מיתקני תברואה ובורות שופכין
- 191- מיתקני אנרגיה סולרית
- 192- מכלים טרומיים ברכות, ממגורות) ממתכת או מחומר פלסטי
- 193- בריכות מים

מהם ענפי עבודות ההנדסה הבנאיות?

(מתוך תקנות רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות (קביעת ענפים וחלוקת ענפים לענפי משנה), תשנ"ג-1993)

ענף ראשי 200- כבישים, תשתית ופיתוח-

ענפי משנה-

210- עפר, חישוב פיצוץ וקידוחים

220- עבודות אספלט

230- מסועות בטון

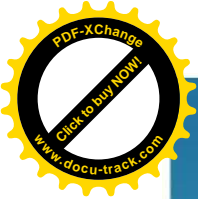
240- הנחת קווי תקשורת

250- הנחת קווי חשמל

260- הנחת קווי ביוב, ניקוז ומים

270- תאורת כבישים ורחובות

280- התקנת רמזורים

מהם ענפי עבודות ההנדסה הבנאיות?

(מתוך תקנות רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות (קביעת ענפים וחלוקת ענפים לענפי משנה), תשנ"ג-1993)

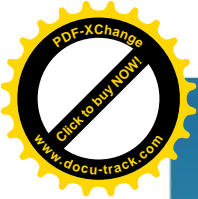
ענף ראשי 300- גשרים-

ענפי משנה-

310- בטונים ובטון דרוך לגשרים

320- קונסטרוקציות פלדה לגשרים

330- כלונסאות וקידוחים לגשרים

מהם ענפי עבודות ההנדסה הבנאיות?

(מתוך תקנות רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות (קביעת ענפים וחלוקת ענפים לענפי משנה), תשנ"ג-1993)

ענף ראשי 400-ביוב ניקוז ומים-

ענפי משנה-

410-הנחת צינורות

420-תיעול וביוב

מהם ענפי עבודות ההנדסה הבנאיות?

(מתוך תקנות רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות (קביעת ענפים וחלוקת ענפים לענפי משנה), תשנ"ג-1993)

ענף ראשי 500- משאבות, טורבינות ותחנות שאיבה

ענף ראשי 600- נמלים

ענפי משנה-

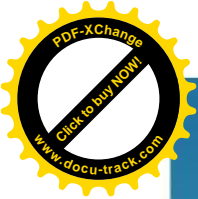
610-רציפים

620-סוללות ושוברי גלים

630-הרחקת סלעים תת מימיים

640-קידוחים ימיים

ענף ראשי 700-ממגורות, מגדלי מים וארובות

האם חייב להיות קבלן רשום בכל עבודת הנדסה בנאית?

מתוקף תקנות רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות (היקף כספי ומהות מקצועית), תשמ"ד-1984.

תקנה 1-

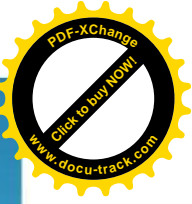
היקפן הכספי של עבודות הנדסה בנאיות באתר בניה אחד, לעניין סעיף 14 לחוק הוא:

1. בכל ענף עבודה - 76,616 ₪
2. בכל ענף משנה - 40,039 ₪.

(מעודכן לשנת 2010)

תקנה 2-

עבודות הנוגעות לשלד של מבנה יבוצעו בידי קבלנים רשומים בלבד, אף אם אין היקפן חורג מן האמור בתקנה 1.

הערכות ממונה הבטיחות בענף הבניה לקראת תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תכנית לניהול הבטיחות), תשע"ג-2013

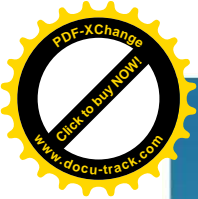
החפיפה בין התקנה החדשה ובין תקנות הבטיחות בעבודות בנייה

א. תקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בנייה), התשמ"ח-1988

166. תכנית ארגון בטיחותי של האתר

- א- מבצע בניה אחראי לכך שלפי דרישת מפקח עבודה תוכן תוכנית ארגון בטיחותי של האתר לפי הנחיות של מפקח העבודה הראשי.
- ב- תוכנית כאמור בתקנת משנה (א) תימצא בצמוד לפנקס הכללי.
- ג- מנהל עבודה אחראי לכך שהעבודה באתר תתבצע על פי התוכנית האמורה.

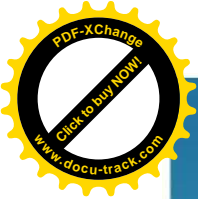

הערכות ממונה הבטיחות בענף הבניה לקראת תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תכנית לניהול הבטיחות), תשע"ג-2013

החפיפה בין התקנה החדשה ובין תקנות הבטיחות בעבודות בנייה

ב. תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תוכנית לניהול הבטיחות) תשע"ג-2013

7. במקום שבו חלו תקנות הבטיחות בעבודה (עבודות בנייה), התשמ"ח – 1988 (להלן- תקנות עבודות בנייה), ומפקח עבודה דרש הכנת תכנית ארגון בטיחותי של האתר- יראו תכנית בטיחות שהוכנה לאתר לפי תקנות אלה כעמידה בדרישות תקנה 166 לתקנות עבודות בנייה.

חובת ניהול פנקס כללי לעבודות בנייה ולבנייה הנדסית

המקור החוקי

סעיף 198 לפקודת הבטיחות בעבודה- פנקס המפעל:

א- למפעל ינוהל פנקס בטופס שנקבע, בעברית או בערבית, וייעשו בו אלה:

- (1) יירשמו הפרטים שנקבעו בנוגע לסיוד וצביעה במפעל**
- (2) יירשמו הפרטים שנקבעו בנוגע לכל תאונה או מחלת מקצוע שאירעו במפעל ויש חובה להודיע עליהן למפקח האזורי בהתאם לפקודת התאונות ומחלות המקצוע (הודעה) 1945.**
- (3) יירשמו פרטים המראים כל פטור שניתן למפעל ותופש המפעל פועל בהסתמך עליו**
- (4) יצורפו התסקירים והתעודות שיש לצרפם אליו לפי הוראה אחרת של פקודה זו ויירשמו הפרטים שלפי הוראה כאמור יש לרשום אותם בו.**
- (5) עניינים אחרים שנקבעו**

ב- פנקס המפעל יוחזק בתוך המפעל או במקום מחוץ למפעל שאושר לכך על ידי המפקח

האזורי, ולענין בניה ובניה הנדסית מותר להחזיקו במשרדו של המבצע

חובת ניהול פנקס כללי לעבודות בנייה ולבנייה הנדסית

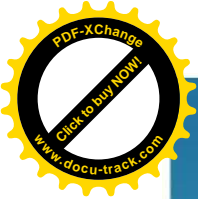
המקור החוקי

סעיף 199 לפקודת הבטיחות בעבודה- פנקס המפעל למקומות הנחשבים כמפעל:

א- לעניין רציף... בניה ובניה הנדסית, כל אדם שרואים אותו כתופס של מפעל חייב לנהל פנקס מפעל ביחס לעובדים אצלו ולעניין הוראות פקודה זו שעליו למלא לפי סעיפים 185, 187, או 191.

ב- חצרים שבהם נמצאים בשימוש מעלית או מיתקן לחץ, כל אדם המשתמש בהם או תופס אותם למעשה חייב לנהל פנקס מפעל לענין הוראות פקודה זו שעליו למלא לפי סעיף 194.

ג- פנקס מפעל במנוהל בהתאם לסעיף זה יירשמו בו פרטים ויצורפו אליו תסקירים מן האמורים בסעיף 198 השייכים לענין ושצויינו בהוראות שבגוף הפנקס.

חובת ניהול פנקס כללי לעבודות בנייה ולבנייה הנדסית

המקור החוקי

סעיף 200 לפקודת הבטיחות בעבודה- שמירת פנקסים ורשומות:

פנקס המפעל וכל פנקס או רשומה אחרים המנוהלים לפי פקודה זו ויש לשמרם ולהחזיקם פתוחים לעיון מפקח במשך שנתיים לפחות, או תקופה אחרת שנקבעה לסוג או להגדר פלוני של פנקס או רשומה, מיום הרישום האחרון בהם.